СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рôкъ V. Мт. Кармель, Па. Четвергъ 18-го Лютого 1897. Число 8.

Календарь.

Лютый.			
18	Ч.	Вукола пр.	Заговѣнье
19	П.	Партенія. Луки	
20	С.	Теодора стр.	
21	Н.	БЛУДНАГО СЫНА	
22	П.	Хараламнія, Порфирія	
23	В.	Власія муч., Теодоры	
24	С.	Мелетія антіох.	

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи

Замовляйте, читайте и платѣть за „Свободу“. На цѣлый рôкъ всего

два доляры,

а газета велика есть що почитати. Въ Недѣлю по Сл. Божôй — по роботѣ въ будни дни — сѣдай за стôлъ и читай „Свободу“ — а якъ перечитаешь, то зайди на почту — вышли на money order $2 — и вôдберешь собѣ друге число тай знову будешь мати що почитати!

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Справоздане касове за мѣсяць Сѣчень 1897 р.

Братство св. О. Николая зъ Pittsburg, Pa.	$46.75
Бр. св. Володиміра зъ McAdoo, Pa.	83.50
Бр. св. Іоанна Крест. зъ Olyphant, Pa.	74.50
Бр. св. О. Николая зъ Centralia, Pa.	4.00
Бр. св. АА. Петра и Павла зъ Mt. Carmel, Pa.	16.00
Бр. св. АА. Петра и Павла зъ Mt. Carmel, за вôдзнаку	1.00
Бр. св. Димитрія зъ Mt. Carmel, Pa.	15.50
Бр. Пресв. Дѣвы зъ St. Clair, Pa.	12.50
Бр. св. Кир. и Метод. зъ Mayfield, Pa.	13.50
Бр. св. Кир. и Метод. зъ Shamokin, Pa.	71.15

ЧЛЕНЫ:

Зъ Jersey City, N. J.	40.25
Зъ Shenandoah, Pa.	38.00
Зъ Edwardsdalle, Pa.	4.00
Зъ Simpson, Pa.	8.50
Зъ Pittsburg, Pa.	
Котаньчикъ Олекса	50
Пасерба П. за вôдзнаку	1.00
О. Суткайтисъ Ив.	2.00
Зъ Oldforge, Pa.	
Телехъ Семанъ	1.00
Корбелякъ Яцко	3.00
Сернякъ Павло	1.00
Мерена Яковъ	2.50
Басалыга Грицъ	1.25
Зъ Keliayres, Pa.	
Сѣракъ Михаилъ	1.00
Зъ Cleveland, Ohio.	
Мудрикъ Василь	6.25
Опустка за вôдзнаки	15.00
Разомъ:	**$463.65**

Юрій Хилякъ
касіеръ „Союза“.

Приступили слѣдуючі новû члены:

	Число въ гол. книзѣ:
Зъ Edwardsdalle, Pa.	
1. Барна Петро	658
Зъ Pittsburg, Pa.	
2. Парада Федко	636
3. Бирда Михаилъ	637
4. Жира Пантел.	637
Зъ Shenadoah, Pa.	
5. Мизѣкъ Василь	531
Зъ Olyphant, Pa.	
6. Хилякъ Романъ	545
Зъ Oldforge, Pa.	
7. Телехъ Семанъ	461
8. Сернякъ Павло	462
Зъ Mayfield, Pa.	
9. Шурмѣйскій Онис.	438
Зъ Jersey City, N. J.	
10. Зорило Иванъ	413
11. Чагуна Юстинъ	413
12. Яцевичь Стефанъ	414
Зъ McAdoo, Pa.	
13. Пастырякъ Анд.	648
14. Гладишъ Иванъ	648
15. Розолянка Мих.	649
16. Шведа Михаилъ	649
Зъ Shamokin, Pa.	
17. Федорчакъ Ник.	604
18. Пѣхъ Василь	605
19. Лазорикъ Яковъ	605
20. Льорчакъ Иванъ	606
21. Барна Трифонъ	606

О. М Стефановичь
секретарь.

Пару слôвъ о 9. ч. „Прав. Амер. Вѣстника“ и міссіи православной помѣжъ Русинами.

(Конець).

Ба и иншіи надужитя були въ православной церкви о чôмъ свѣдчить письмо патріярха царгородского Тарасія до папы Адріяна І. и другіи письма. Въ нихъ кажесь, що патріярхъ константинопольскій платив по 1000 червоныхъ султанови, самъ знову накладавъ податки на Епископôвъ, Епископы на священникôвъ, такъ що нѣхто не мôгъ бути посвяченый, хто не заплативъ грошей, а того лишь святили, що заплативъ бôльше. (Душеполезное чтеніе 1877, юній, стр. 197—200). А сежь прецѣнь симонія, се не вôльно. А патріярхатъ московскій чижь не за грошѣ собѣ куплено вôдъ Грекôвъ? — 500 червонцѣвъ мавъ въ означеныхъ часахъ за се платити патріярхъ московскій константинопольскому! — Говорить о. Товтъ о переслѣдованю православія через Полякôвъ-католикôвъ. Рѣзали и переслѣдували Поляки Русинôвъ, то правда, але и Русины наляли Полякамъ горячого сала за шкôру. Впрочѣмъ не одни тôлько Поляки и католики переслѣдували другихъ за вѣру — робили се и другіи, особливо давными часами, коли ще люде були дурніи, та не знали того, що треба чуже, чи языкъ, чи вѣру шанувати, та що не сама вѣра, а дѣла добріи спасають чоловѣка.

Впрочѣмъ и православна церковь такожь переслѣдувала другіи вѣры навѣть православну прим. старообрядцѣвъ, котріи хиба тымъ вôдъ неѣ рôжнять ся, що не хотять признавати запроваджения пôзнѣйше Синоду, та покинути старыхъ обрядôвъ: Ихъ рѣзали довгіи лѣта таки самі православніи, закопували до землѣ живцемъ, вырѣзували языки, ихъ епископôвъ и священникôвъ саджали по арештахъ, такъ всѣми другими способами переслѣдували и то ще до недавна. Ба и теперь ще въ Россіи переслѣдованя за вѣру не устали. Правительство россійске пôдюджуване православными попами переслѣдуе особливо новіи вѣры, котріи повстають зъ православнои, т. е. вôдрывають ся вôдъ неѣ, якъ пр. протестанты вôдорвались вôдъ католикôвъ. А вѣры такіи повстають разъ вразъ въ Россіи и щирять ся помимо того, що людей, о котрыхъ знають що вôдступили вôдъ православія засылають на Сибѣръ, вôдбирають имъ маетки, бють, арештують и роблять другіи пакости. А о. Товтъ и православніи місіонеры не кажуть людямъ про се анѣ слова, буцѣмъ бы того всего на свѣтѣ не було. Хочете вчити народъ правды, то говорѣть ему цѣлу правду, а не закрывайте того, що иде противъ вашого бізнесу. Впрочѣмъ невдовзѣ прійде часъ, коли и нашъ народъ стане шукати правды не въ дурныхъ брошуркахъ, а въ **Письмѣ Святôмъ**, якъ се вже роблять другіи мудрѣйшіи люде. А тогды певно вôдвернесь вôнъ вôдъ пофальшованои и однобôчнои правды православныхъ місіонерôвъ, бо знайде **правду Божу**.

Про критику календаря „Союза“, котру написавъ якійсь Е. Н. и згадувати шкода. Панокъ той Е. Н. старавъ ся бути дотепнымъ, та дотепы его такіи, якъ махане хвостомъ неживого теляти. Крôмъ того панкови тому подобалось назвати календарь „Союза“ гнилю, котру не радивъ бы вôнъ жадному Русинови читати. Певно, що вы папове православніи хотѣлибъ, щобы наші люде, кромѣ вашихъ брошурокъ нѣчого бôльше о свѣтѣ не знали и не читали. Та мы кажемо противно: читайте добріи люде всьо, що лишь можете, а прочитавши мѣркуйте надъ тымъ добре, та ще и то знайте, що не все що друковане є свята правда.

Зъ порядку рѣчей перейдемо на фактъ „присоединенія“ ся до православнои, а властиво россійскои державнои церкви однои частины олдфорджскихъ Русинôвъ вразъ зъ о. Грушкою. Однои частины лишь кажемо, бо зъ достовѣрного жерела вѣдомо намъ, що не всѣ Олдфордчане перейшли на православіе, хстяй Еп. Николай о тôмъ зовсѣмъ въ своимъ посланию не споминае, анѣ такожь справоздавець въ своѣй дописи. Мимо того фактомъ есть, що уніятôвъ зôстала въ Oldforge ще спора пачка, котріи певно не дарують своихъ кровавыхъ центôвъ офѣрованыхъ на церковь и будуть водитись за чубы зъ православными, подôбно якъ се дѣесь вôдъ довгого часу въ Wilkes-Barre Pa., будуть волочитись по судахъ, а грошѣ котріи мали глибь були пôйти на сплату довгу церковного пôйдуть у кишенѣ лоерôвъ, котріи ще будуть въ кулакъ смѣятись зъ дурныхъ Hungarians. А хто тому буде винен? — Православіе.

Крôмъ того ще одну рѣчь варта тутъ зазначити, а тую, що Олдфордчане не достали нѣчого зъ тыхъ золотыхъ гôръ, якіи звычайно православніи обѣцюють нашимъ людямъ. Мусять они самі утримувати церковь, школу, и поносити другіи выдатки, ба навѣть о. Грушцѣ пенсію мають платити самі парохіяне, а не россійске правительство. — гдежь тіи золотіи гру[illegible] що мали родитись на в[illegible]бахъ? Где тіи цѣліи скрині або навѣть шифы золота котріи мавъ прислати царь а про котріи такъ любять розповѣдати Апостолы православія? Чи по[illegible]пились може, чи може що иншого сталось зъ ними — Богъ знае. Правда лишь тое, що наші новоупеченіи православніи и копѣйки зъ нихъ не дôстали, а мабуть и тіи котріи будуть упеченіи пôзнѣйше такожь не дôстануть.

А наука зъ того яка? — Така наука, що поставивъ есь собѣ Русине церковь, то собѣ еѣ и тримай. А не давай власти надъ нею нѣкому, не записуй еѣ жадному дѣдькови, чи лабатому, чи рогатому, чи пейсатому, чи чорному, чи бѣлому, чи якому небудь — а тримай еѣ для себе, та для своихъ дѣтей, бо на каждôмъ камѣнчику и на каждôй дощочцѣ зъ котрои збудовано ся церковь, виднѣесь застыгла кровця зъ чорныхъ

(Продовжене на другôй сторонѣ.)

КУПУЙТЕ КАЛЕНДАРѢ „СОЮЗА“,

БО ВЖЕ МАЛО МАЕМО НА СКЛАДѢ.

Каждый письменный Русинъ въ Америцѣ повиненъ мати въ хатѣ ту прекрасну книжку. Послухайте, що кажуть наші люде зô старого краю про нашъ Календарь, а будете бачити, чи варто его купити:

„Зоря“ — одинока руска газета літературна зъ образками въ Галичинѣ такъ пише: „Въ Mt. Carmel, Pa. появивъ ся коштомъ „Союза“ Перш[ій] Руско-Американскій Календарь, котрый впорядковавъ Несторъ Дмитрôвъ. Часть информаційна не така вправдѣ богата якъ въ нашихъ галицкихъ и буковинскихъ календаряхъ, за тежь знову часть літературно-наукова зъ огляду на рôжнородность матеріялу дуже цѣкавого и подана способомъ вельми приступнымъ, значно перевысшае наші подôбні публікаціи. Нѣхто певно не пожалуе, коли придбае собѣ той Календарь“. — Такъ вôдзывае ся найповажнѣйша газета літературна про нашъ Календарь, а она вже на книжкахъ добре розумѣе ся.

Купуйте поки еще маемо на складѣ. Всего на всего коштуе **55** цнт. вже зъ пересылкою почтовою. — Пишѣть на адресъ:

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. CARMEL, PA.

МОЙ СОНЪ.*)

НАПИСАВЪ

ОРЕСТЪ БЕРЕЩАНИНЪ.

(Конець).

Того менѣ лише и треба. — Та я — кажу любчику, хоть бы и заразъ готовъ женити ся, не то ажь за три дни. Сежь и моимъ идеаломъ було на земли чимъ скорше оженити ся, особливо бодай на зиму, коли то въ студентскôй комнатѣ зимно и непривѣтно неначе на дворѣ. — Однакъ я передчасно тѣшивъ ся, а забувъ, що моя любка лишила ся на земли, а зъ иншою я бы не оженивъ ся, нехай мене и заразъ скидають до пекла на самъ спôдъ. Я спытавъ несмѣло малого хлопчика за мою любку.

— Е, козаче. е, она вже давно, та все ще на когось жде, выдаватись не хоче, певно на тебе, коли се тая, за котру пытаєшь.

— А що-жь она тутъ робить въ небѣ? — пытавъ я хлопчика.

— Она тутъ въ небѣ заряджуе небесною кухнею, для цѣлого 1 ого департаменту она диспонуе пôдчиненымъ еи наймичкамъ, що мають що-дня варити на обѣдъ и вечерю.

Менѣ якось нѣяково стало: не на такôмъ низкôмъ становищи хотѣвъ я мою любку тутъ въ небѣ бачити; чижь еи блѣде, нѣжне личко, тужніи, задуманіи вѣчно очи и надають ся до такого буденного, реального занятя! — Менѣ дуже жаль стало моеи любки, а впрочѣмъ, подумавъ я, може бодай коли чого лучшого поѣмъ за протекциею моеи любки... И згадавши на сю користь я успокоѣвъ ся.

За хвилю почали сходитись до мене мои приятелѣ, моя дорога кумпанія; а каждый провадивъ зъ собою и свою жѣночку. Першій прійшовъ сей зъ президияльного бюра, а зъ нимъ и его подруга, котрои я и не бачивъ нѣколи за житя, була се та перша, чи властиво друга, давна, однакъ нѣколи не забута. Небавомъ прійшовъ прокураторъ зъ своею яснооокою бльондиночкою, за нимъ молодый адвокатъ, усмѣхненый, щасливый, якъ нѣколи за житя, надôйшовъ вкôнци и елеґантный правительственникъ зъ дуже богато убраною подругою, грубіи мабуть баньки таки его не минули; — всунувъ ся вкôнци до моеи комнаты и товсый професоръ ведучи попôдъ руки свôй идеалъ зъ личкомъ Мадонны. Отъ и маешь щасливця! — ажь крикнувъ я, побачивши професора зъ его идеаломъ и зъ его блудомъ вôдъ уродженя, себъ то его импозантнымъ животикомъ. котрый якъ вôнъ менѣ брехавъ, нерозлучный бувъ зъ его горемъ великимъ. Ой мабуть ты, любчику и на земли такій нещасливый бувъ, якъ тутъ теперь въ небѣ...

Мôй приятель вôдъ фінансôвъ и вынявъ десь зъ кишенѣ фляшку зъ румомъ и она почала заразъ весело кружляти зъ рукъ до рукъ; для дамъ постаравъ ся прокураторъ о легке винце. Такъ що жь, всѣ они веселили ся, смѣяли ся, тѣшили ся зъ мого приходу, лишь я одинъ бувъ сумный, невеселый, бо я ще не мавъ при собѣ своеи любки дорогои. Однакъ за хвилю вôдчинили ся двери вôдъ комнаты, а въ нихъ показала ся она. Еи блѣде, марне личко цѣлкомъ не змѣнило ся, она все ще здавала ся менѣ така слабонька, що за першимъ подувомъ вѣтру зъ нôгъ бы валила ся. Отъ, подумавъ я, вже то така певна и еи вдача, ѣй мабуть и небесна кухня нѣчого не поможе. Мы привитали ся, обняли ся, поцѣлували ся и я вôдзыскавъ цѣлый мôй добрый гуморъ. Мы забавляли ся такъ весело, якъ нѣколи на земли и я що хвиля дякувавъ Богу, що мене такъ скоро покликавъ до себе. Въ тôмъ запукавъ хтось до дверей и малый хлопчина той самъ, що мене до неба запровадивъ, покликавъ мене до св. Петра. За хвилю мы пôшли зъ святымъ роздавати небесніи подарунки дѣтямъ зъ рôжныхъ краѣвъ.

Въ ясно освѣтленôй просторôй комнатѣ стояло пышно и богато прибране боже деревце. Оно було таке высоке, що вершка годѣ було и добачити, а дарункôвъ тôлько на нѣмъ понавѣшовано, що ихъ и не почисливъ бы. Небавомъ почали сходитись дѣти. Того року выпадала черга на дѣвчата. Бо въ небѣ, якъ я довѣдавъ ся, така е установа, що що року на святый вечеръ сходять ся по однôй зъ каждого народу дитинѣ по дарунички зъ божого деревця, одного року самі хлопцѣ, а другого самі дѣвчата. Вôдтакъ пôсля заслуги, яку ссбѣ цѣлый народъ через рôкъ у Бога придбавъ, дôстають и маленкіи дѣти меншій або бôльшій даруночокъ. Я побачивъ тутъ дѣтей зъ цѣлого майже свѣта, и чорныхъ и жовтыхъ и бѣлыхъ, всѣлякихъ, — однакъ бѣліи переважили. Вôдповѣдно до рôжныхъ краѣвъ, зъ якихъ дѣти походили, були они и рôжно вбраніи. Декотріи стояли цѣлкомъ нагіи, такъ що наші европейскіи дѣти и дивитись на нихъ не хотѣли; декотріи були тôлько троха приодѣтіи, а наші европейскіи всѣ у футеркахъ, шапочкахъ, зарукавкахъ та кальошикахъ. За хвилю и почавъ св. Петро роздѣлювати подарунки. И дивно: котра дитина мала гарнѣйше и богатше убране та й дорожшій достала гостинець. Дѣти поцѣлували св. Петра въ руки и заразъ повыходили зъ салѣ разомъ зъ подарунками; незабавомъ въ було вже нѣкого.

Такъ нѣ, десь тамъ далеко въ кутику далось чути тихе, придержуване хлипане. Мы глянули въ сей бôкъ и побачили ще одну дѣвчину; свитина на нѣй тоненька, дряхла, полатана, сорочечка чорна, обкоптѣла, що ледви и пôзнати можна було, що рукавы и передъ були колись гарно вышиваніи, до того босе, перемерзле стояло оно въ кутику, не говорило нѣ словечка, та все лише хлипало...

— А хто се тамъ ще лишивъ ся, чому не йде сюда близше? — спытавъ св. Петро. Оно бѣдне перепуджене ледви пшло до св. Петра, — личко заслонило свитинкою мовъ бы соромило ся и глянуло на святого.

— А ты звôдки дитинко?

— Та я зъ Галичины, зъ села...

— Такъ ты руска? — пытавъ святый дальше, — чогожь ты соромишь ся до мене прійти?

— Та я такъ негарно, такъ убого одягнена, що стыдаюсь до васъ прійти, та хотѣла переждати, поки всѣ дѣти не розôйдуть ся, щобы не смѣяли ся зъ мене.

— А чемна ты була сей рôкъ? — не опустила ты нѣколи св. молитвы?

— Нѣ батечку, я часомъ и не ѣла цѣлый день, а таки молитвы нѣ рано, нѣ вечеръ не позабула...

— Красно, дитинко, а вчишь ся ты гарно?

*) Передрукъ зъ „Буковины“.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political newspaper published in this country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...	$ 20.00
„ „ Six months	12.00
„ „ tree „	7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна	.....2.00
До старого краю........	3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. PITTSBURG, PA.

(Продовжене зъ стороны першои)

рукъ твоихъ. Бо не одна рѣчь, що украшае той Дôмъ Божій куплена за центы, котрй мали пôйти твоимъ дѣтямъ на хлѣбъ. А зробишь иначе, пустишь ворога въ хижу и вôнъ забере добро твое, та ще пôдюдить на тебе брата и вы будете головитись, за чубы водитись тай рознесете хижу, що и трѣсочки зъ ней не зôстане.

А ворогъ буде смѣятись, якъ смѣють ся мабуть теперь православнй зъ о. Грушки, котрого таки пôддурили здорово. Забаглось козакови у царску службу вступити, ось и дурня зъ него зробили. Правда о. Грушка поступивъ противъ „высочайшихъ“ приписôвъ, бо помнивъ Еп. Николая, а пôславъ прозьбу просто до Синоду — але чижь се може бути причиною, щобы не дати пенсіи чоловѣкови, котрый еслибъ схотѣвъ, напевно мôгъ бы сто разъ бôльше зробити, якъ всякй протоереи, епископы и т. д. и зъ своими брошурками? Та ба! Еп. Николай образивъ ся, а се не що-небудь. Кромѣ того Еп. Николай мабуть дôставъ зъ причины о. Грушки зъ Синоду „носа“...

А цѣкава ще одна рѣчь, що православнй выкинули зъ Олдфордскои церкви антисемісъ уніятскій, а положили свôй, Чи навѣть антисемісъ уніятскій для нихъ „трефный“? Дивнй рѣчи — готова церковь уніятска для нихъ не трефна, а антисемісъ трефный.

Фактъ, що въ ночи передъ переходомъ людей на православіе, кинувъ хтось огромный камѣнь черезъ вôкно на сидячого при столѣ о. Грушку — самъ по собѣ страшно гидкій и поганый. Та показуе вôнъ не що иншого, якъ тôлько тое, що мы вже не разъ говорили, а именно, що аґітаторы православнй въ Америцѣ наробили великого лиха мѣжь нашими людьми. Православіе внесло гнѣвъ и ненависть помѣжь родины, порôжнило сусѣдôвъ, кумôвъ, знакомыхъ, а днесь вже доходить до того, що люде зъ причины православія будуть однй другихъ рѣзали и забивали. Православіе, хочь есть релѣгіею христіянскою, не проповѣдае тутъ въ Америцѣ любви братнои, але гнѣвъ и ненависть, якъ се видимо зъ того, що самъ Епископъ Николай называе уніятску вѣру цыганьствомъ и вѣрою чортôвскою, а протоерей Товтъ прозывае уніятôвъ калакутами. Нехай же памятають тй Апостолы, що вина за всѣ незгоды, сварки и за всю кровь пролиту зъ причины православія тутъ въ Америцѣ впаде на ихъ головы. Такъ само булабъ впала и кровь покалѣченого, чи може навѣть забитого о. Грушки не на голову чоловѣка, що зъ жалю (а жаль ваги не мае) важивъ ся на таку страшну и пôдлу рѣчь — а на **головы водцѣвъ православныхъ**.

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Львôвъ 27. января. 1897.

Хвальна Редакціе!

У 3 тôмъ ч. „Свободы“ за сей рôкъ, у „Дописи зъ Руси Галицкои“ стоить мѣжь инчимъ таке:

„Нашй рускй дневникарѣ е такъ здеморалізованй, що звычайно поконуючи противника вытягають всѣ его приватнй справы, родиннй и особистй вôдносины передъ публику. Такій спосôбъ воѣованя е безграничнымъ свинствомъ! Разъ „Галичанинъ“, то знову „Дѣло“, частѣйше вôдъ всѣхъ „Правда“, бувало радикальный „Народъ“ — а всѣ они пôдъ тымъ взглядомъ однаковѣсенькй“.

Я не буду боронити „Галичанина“, „Дѣло“ и „Правду“ вони „возрастъ имѣють“ и можуть боронитись самй, хоть тутъ мушу завважати, що и тй газеты не грѣшать тымъ, що имъ закидуе д. Й. П., хиба одинъ „Галичанинъ“, тай то не часто. Вони хиба полемізують зъ особами, замѣсть рѣчи, але чисто приватныхъ фактôвъ мало коли вытворюють. Яко редакторъ „Народа“ скажу, що въ тôй газетѣ за 6 рокôвъ истнованя (1890—1895) критика чужихъ партій та ихъ членôвъ була завше рѣчева, принціпіяльна, и тутъ анѣ головный сотрудникъ „Народа“, пок. М. Драгомановъ (найпершій руско-украинскій критикъ), анѣ я, анѣ д-ръ Франко, анѣ нѣхто зъ инчихъ сотрудникôвъ не прогрѣшили нѣколи. Навѣть дописувателѣвъ „Народа“ не можна винувати въ такôмъ. Правда, въ „Народѣ“ були дописи дуже рѣзнй (якъ и ввесь „Народъ“) але въ тыхъ дописяхъ писано про кривды, якй хто робить нашому народови, про попôвъ и т. п. Тамъ наводило ся факты здирства и вичои кривды, и не „Народа“ вина, що тй факты були поганй. Ховати ся за „приватнôсть“ — штука дуже слизька: кождый кривдитель чужои особы и т. п. готовъ боронити ся тымъ, що то все, що вôнъ робить его приватна рѣчь, и котрои не слѣдъ поруширувати публично. Се зовсѣмъ хибный поглядъ, котрого не держить ся самъ Й. П. у своихъ дописяхъ у „Свободѣ“.

На лихо д. Й. П. грѣшить часомъ и неправдою. Такъ напр. у 4-тôмъ ч. „Свободы“ вôнъ твердить, що я такъ собѣ вподобавъ певныхъ жидôвъ и жидôвки, що „жаднй зборы не роблю безъ такои декорації“. Се чиста брѣхня: я устроювавъ десятки вѣчъ и зборôвъ, де не було и руху жидôвского; вѣче-жь у Львовѣ, про котре говорить д. Й. П., було публичне, „жиды и жидôвки“ самй прійшли на него, и я не мавъ права ихъ не пускати, бо такого права не мае й поліція! Менѣ видить ся, що воно добре, коли нашими радикальными зборами и вѣчами интересують ся и жиды и жидôвки, тымъ бôльше, що тй люде въ загалѣ прихильнй рубучому людови и поступови и выступають противъ жидôвъ шахраѣвъ и туманникôвъ. Мѣжь ними е навѣть дуже ревнй оборонцѣ рускихъ селянъ противъ жидôвъ шахраѣвъ. Такій е и „жидокъ“ Фавстъ, изъ Перемышины, котрого за те жиды мало не розôрвуть, а хлопы нашй дуже люблять и шанують. Такй „жидки и жидôвки“ роблять честь рускôй радикальнôй партіи, признаючи ся до неи. Зрештою, се все выимки — одиницѣ, и казати, що я, або хто зъ нашои партіи пôддае ся „жидамъ и жидôвкамъ“, може тôлько чоловѣкъ, що не знае анѣ мене, анѣ партіи. Нехай д. Й. П. запытае ся членôвъ Галицкои соціяльно-демократичнои партіи, де верховодять Поляки и Жиды, и они скажуть ему, якъ я люблю пôддавати ся имъ, або кому небудь. Зрештою про се д. Й. П. мôгъ не одно прочитати въ ихъ газетахъ и въ „Народѣ“, я нагадаю ему лишь найсвѣжійшій фактъ — основане осôбнои рускои робôтницкои соціялістичнои партіи, котрои я домагавъ ся давно длятого, щобы увôльнити рускихъ робôтникôвъ вôдъ польского и жидôвского старшованя.

На лихо, д. Й. П. помыляе ся не про одного мене, але и про д-ра Франка и Вацыка. Д-ръ Франко говорить до хлопôвъ дуже популярно, такъ що его всѣ розумѣють. И д-ръ Вацыкъ говоривъ на вѣчу добре й популярно, тôлько дуже по тихо, такъ що его мало було чути, и мляво, а нашй хлопы, особливо радикалы, люблять живôсть. Усѣ звѣстки про наше вѣче у Львовѣ и навѣть тонъ, д. Й. П. узявъ изъ „Дѣла“, „Галичанина“, „Dziennika Polskiego“ и т. и., котрй також дуже кпили собѣ зъ радикалôвъ, хоть не було чого, бо то було у Львовѣ перше руске вѣче зъ хлопôвъ львôвского повѣту, де хлопы вôдъ давна занедбанй москвофілами й народовцями, такъ що тй партіи доси не могли скликати и такого вѣча. Я бувъ вôдповѣвъ таке на кпинки „Дѣла“, але чесне „Дѣло“ того не надруковало — не выгôдно було. Нарештѣ, завважаю, що на вѣчу не було ніякого ks. Пестыньского, въ загалѣ нѣ одного ксьондза, — а бувъ и говоривъ Копетыньскій, селянинъ.

Нарештѣ позволю собѣ въ загалѣ завважати про дописи д. Й. П., що ихъ очевидячки пише чоловѣкъ далекій, що самъ на очи не бачить того, про що пише; вôнъ черпае свои вѣдомости тôлько зъ газетъ, — не диво, що въ него простивують не тôлько промахи противъ дѣйсности, але й тонъ галицкихъ газетъ; ба, д. Й. П. неразъ переходить самого „Галичанина“: вôнъ ще бôльше кпить собѣ зъ противникôвъ, лае ихъ, жартуе и т. и., замѣсць давати бôльше и самыхъ цѣкавыхъ фактôвъ. Я не разъ звертавъ увагу редакціи „Свободы“ на тй хибы въ дописяхъ д. Й. П., а теперь указую на нихъ публично, — чей д. Й. П. возьме собѣ те до серця и буде далѣ писати свои дописи бодай такъ, якъ пишуть лѣпшй рускй дневникарѣ, не здеморалізованй и т. д., а головно буде черпати зъ перпого жерела. Завважаю, що по за те, дописи д. Й. П. у „Свободѣ“ цѣкавй и користнй навѣть для насъ, Русинôвъ у старôмъ краю.

М. Павликъ.

Допись зъ Руси Галицкои

12. января 1897.

Выборы до Вѣдня.

Найважнѣйшою справою въ старôмъ краю е теперь недалекй выборы до Вѣдня, до рады державнои. Треба буде Русинамъ зôбрати всѣ свои силы, а то выйде знову таке плюгавство якъ при выборахъ соймовыхъ минувшого року. Я вже Вамъ згадувавъ („Свобода“ ч. 52, 1896) якй правдоподôбно будуть рускй комітеты, а дальше писавъ я и про орґанізацію польскихъ шляхтичôвъ-панôвъ на одинъ бôкъ, а хлопôвъ-Мазурôвъ на другій бôкъ. Не великій ще клопôтъ въ тôмъ, що буде ажь три рускй выборчй комітеты, тай що будуть ставати кандидаты трохъ закрасокъ полiтичныхъ. Се була бы найменша бѣда! До люде живй, де кожда голова мае свôй розумъ, тамъ и тяжко, щобы всѣ однаково думали. Тяжко и подумати, щобы всѣ повѣрили на слово хочь бы такъ честному патріотови якъ Юліянъ Романчукъ, або знову дожидали поки хитрый (хочь и дуже заслуженый) Олександеръ Барвѣньскій не кивне на праву чи на лѣву сторону. Та е обовязкомъ чесныхъ людей, не запамороченыхъ глупыми спорами партійными, щобы въ послѣднôй хвилѣ такой спробувати звести цѣлу акцію народу руского на одну спôльну дорогу противъ одного спôльного ворога народу руского, то е польскихъ панôвъ-шляхтичѣвъ зъ жидôвскими прихвостнями. Але чи втнуть нашй старй дѣтваки, що пôвъ житя свого выповняють пустыми перепалками и взаимнымъ осмѣвуванемъ себе самыхъ, таку штуку? Чи такй нашй провôдники партій якъ Романчукъ, Евгеній Олесницкій, Барвѣньскій, Иванъ Франко, Теофиль Окуневскій и иншй не змогли бы на кôлька днѣвъ передъ выборами такой остаточно порозумѣти ся и поставити приличну та достойну репрезентацію въ вѣденьскôй радѣ державнôй?... Чомужь бы нѣ! Жадному не спала бы корона зъ головы, лишь треба бы крихôтку уступити другому, жертвувати дурну особисту амбіцію за-для громадскои справы, а передовсѣмъ треба бы мати добру волю до честного дѣла. А то инакше зъ незгоды Русинôвъ, котрою вѣчно выповняе ся цѣла наша акція полiтична, зъ идіотичныхъ сварокъ трохъ комітетôвъ скористають паны-шляхтичѣ и выберуть знову такъ, якъ имъ буде до вподобы. Въ додатку хиба втѣшать ся панъ Барвѣньскій и буде гадавъ, що то чортъ знае яка „побѣда“ якъ зъ великою помочію „wielmożnych panów“ знову поведе до Вѣдня такихъ сотенныхъ дурнѣвъ якъ Охримовичй, Мандичевскй, Сѣнґалевичй, Брилѣньскй и якъ тамъ ще тй парасіты полiтичнй называють ся. Що найспосôбнѣйшй и що найчеснѣйшй люде повиннй бути рускими послами до Вѣдня. Межи розумнѣйшими пôшовъ бы може и панъ Барвѣньскій троха въ кутъ, бо якъ то кажуть вôнъ не зъ тыхъ, що порохъ вынайшли. Але и ему було бы приемнѣйше межи розумными сидѣти, сто разъ лѣпше „зъ розумнымъ згубити, якъ зъ дурнымъ знайти“...

Першій завязавъ ся комітетъ народовцѣвъ-украинофілôвъ (партія Романчука и ґазеты „Дѣло“) до спôлки зъ москвофілами-старорусcами (партія „Галичанина“) въ „краевый рускій комітетъ выборчій“. Въ тôмъ комітетѣ е по 15 (разомъ 30) вызначныхъ Русинôвъ яко делеґатôвъ полiтичныхъ орґанізацій „Народна Рада“ и „Русская Рада“. Дальше е 30 отцѣвъ духовныхъ, выбраныхъ на мітинґу попôвскôмъ у Львовѣ 10. децембра, по десять зъ кождои епархіи, въ рôвнôмъ числѣ зъ обохъ партій. Тй 60 людей зôбрали ся до Львова въ дни 29. децембра и покликали ще 30 вызначныхъ хлопôвъ и мѣщанъ. Такъ отже е всѣхъ 90 членôвъ комітету, а они поклали 91-шого о. Ивана Озаркевича, бувшого посла и отця духовного въ Болеховѣ прези-

---

— Та я не знаю, бо мы ще свѣдоцтва не достали, — а я и своихъ книжокъ не маю, ажь пôзно вечеръ приносять менѣ мама книжки вôдъ сусѣдовои дочки, та тодѣ я учу ся при свѣтлѣ каганця, доки и не вывчу всего завданого.

— Гарно, — а родичѣвъ ты слухаешь, кохаешь?

— Та лише маму маю, бо батька вже давно нема; мама кажуть, що захорувавъ, не мавъ що ѣсти, тай померъ зъ голоду.

— Се все дуже гарно дитинко, — промовивъ св. Петро, — такъ що-жь я тобѣ дамъ, коли я вже всѣ дарунки пороздававъ, — я думавъ, що вже нема нѣкого бôльше, такъ и не задержавъ нѣчого для тебе. За те на другій рôкъ зголоси ся до мене перша, то дôстанешь вôдъ мане найкрасшій даруночокъ.

Дитина нѣчого не вôдповѣла, лише въ еи очахъ сльозы закрутили ся и оно забралось ити. Святому мабуть жаль стало сиротины, вôнъ пôднѣсъ еи до себе, погладивъ, поцѣлувавъ въ голову, тай вôдпустивъ...

Небавомъ я вже знову опинивъ ся въ своѣй комнатѣ, при моѣй кумпанѣи.

— А що, якъ тамъ було? — почали мене пытати.

— Та нѣчого, кажу — кожда дитина достала свое, подякувала тай пошла.

— А наша руска дитина дôстала що гарне?

— Наша нѣчого не дôстала — вôдповѣвъ я, запôзнило ся бѣднятко.

— Якъ то запôзнило ся?! — почали мои приятелѣ сердити ся, вышивши вже певно не по однôй шклянчинѣ. Та-жь вы знали, що и оно прійде, такъ треба було задержати щось и для него.

— Певно забувъ св. Петро на руску дитину, — говоривъ я, — але за те вôнъ обнявъ, приголубивъ, поцѣлувавъ лише еи, а другу жадну...

Мому товаришови вôдъ фінансôвъ очи якъ уголь засвѣтили ся, вôнъ сильно ударивъ пястукомъ объ стôлъ и почавъ сердито говорити: — Отъ и маете, панове, небесну справедливôсть!... Забули на руску дитину! а хто-жь мае на неи памятати?! Чимъ же оно гôрше вôдъ всѣхъ прочихъ? може тымъ, що оно таке бѣдне, обôдране, та голе, а таке чемне, побожне и соромливе?! Нѣ, панове, нема и не буде для насъ справедливости нѣ на земли, нѣ небѣ... И вôнъ зъ пересердя перевернувъ скоро одинъ „шнапсъ“ за другимъ.

Вôдтакъ пôднявъ ся прокураторъ и почавъ говорити, а въ словахъ его пробивалась ѣдка иронія и завзяте.

— Якъ то нѣчого не дôстала руска дитина — казавъ вôнъ — противно, она дôстала те, чого жадна друга, поцѣлуй вôдъ св. Петра и обѣцянку на слѣдуючій рôкъ. Чи-жь се не значить у васъ нѣчого? Чи вы думаете, що ся покôрна, терпелива руска дитинка потребуе ще чогось бôльше, якъ малозвучныхъ, зъ святыхъ устъ пливучихъ обѣцянокъ? Нѣ, будьте певнй, що оно бѣднятко и тымъ задоволилось, оно передъ своею ненькою цѣлый рôкъ буде хвалитись симъ поцѣлуемъ, що вôдъ святого дôстало; оно цѣлый рôкъ буде тѣшити ся отсими обѣцянками, якй ѣй святый зволивъ зробити. Така, панове, ся руска дитина, — а коли она така, такъ чого-жь ѣй ще бôльше треба, якъ сего поцѣлунку и сихъ обѣцянокъ? Нѣчого! — Такъ чого-жь отже и сердитись на св. Петра? вôнъ такъ лише зробивъ, якъ кождый нашь опѣкунъ и на земли бувъ бы зробивъ... Тому-жь, а ну хлопцѣ, вынемъ сю чарку за здоровле св. Петра, нашого найлѣпшого опѣкуна и заступника!...

— Нѣ, не будешь пити, вражій сыну! — почувъ ся наразъ грôзный голосъ за нами, — мы обернулись, передъ нами стоявъ св. Петро, — такъ отъ якъ вы менѣ платите за мою добрôсть, за мои добродѣйства для васъ? Ахъ! вы... — геть менѣ заразъ зъ неба, щобъ и слѣду по васъ не лишило ся! Тамъ, на сподѣ пекла, смаженй и праженй, довѣдаетесь, якъ то въ небѣ опозицію провадити! А теперь вонъ!

Мы немовъ сѣ заяцѣ наполоханй розлетѣли ся на всѣ боки, а святый зъ грубымъ патыкомъ за нами. Мы прійшли на край двору небесного, а тутъ одинъ за другимъ и киць головою на дôлъ, на саме дно пекла. Полетѣли тамтуды мои приятелѣ, полетѣли стрѣмголовъ и ихъ жѣночки, полетѣла вкôнци и моя любка, а за нею и я. Летѣвъ я, летѣвъ довго, ажь доки не вдаривъ головою о желѣзну бочку зъ мазею уже въ пеклѣ, тай зъ великого болю и — пробудивъ ся...

Дивлю ся вколо себе, ну, слава Богу, се ще не пекло, се моя власна комната, лише що я усунувъ ся зъ канапы на землю, та набивъ собѣ доброго ґудза о ногу стола. Нѣ веселои кумпанѣи, нѣ дорогои любки, лише старый годинникъ выбивае, якъ и передъ тымъ свое „тикъ, такъ“, а зъ кухнѣ долѣтае спѣвъ колядуючихъ; я чую выразно слова коляды: „Небо и земля... Небо и земля!

SEMPER IDEM!

Противъ рожна перти,
Противъ хвиль плысти,
Смѣло ажь до смерти
Хрестъ важкій нести!

Правда противъ силы!
Боемъ противъ зла!
Мѣжь народъ похилый
Вольности слова!

Зъ свѣточемъ науки
Противъ брехнѣ й тьмы —
Гей, робучй руки,
Свѣтлй умы!

Ще те не вродилось
Острее зелѣзо,
Щобъ нимъ правду й волю
Самодуръ зарѣзавъ!

Ще той не вродивъ ся
Жаръ, щобъ въ нѣмъ згорѣло
Вѣчне дѣло духа,
Не лишь утле тѣло!

І. Франко.

дентомъ комітету. Такій комітетъ повиненъ бути воликою силою, бо девятьдесять неустрашимыхъ борцѣвъ, девятьдесятъ агітаторôвъ киненыхъ межи народъ — се сила непреодолима. Але жь не треба забувати, що то „Рутенцѣ" и то такій собѣ звычайнѣсенькій „рутенецъ" вôдъ чуба ажъ до пятъ. — Вôдозву ще пôдписавъ, радити буде хочь 48 годинъ, иниій може и гроша не поскупить, але потому якъ дасть „нурка" по-за пѣчь, то и єго самого нѣяко „вôдозвою" не вытягнешъ зъ вôдти. А що доперва якъ жандарма або комісара побачить?! Правда, не всѣ такій, але певно велика часть зъ помежи нихъ. Цѣкава рѣчь, чи въ день выборôвъ самъ посолъ Романчукъ буде межи агітаторами чи влѣзе по-за пѣчь и буде дождати телеграмы про „моральну" побѣду? Одинъ дотепный радикалъ (д-ръ Евгеній Левицкій) прочитавши таку силу пôдписôвъ на вôдозвѣ сказавъ, що вôнъ тѣшивъ бы ся кобы тѣ всѣ дали голосъ на рускихъ кандидатôвъ. Злобно сказавъ, але и се варто собѣ затямити. Той „краєвый" комітетъ буде ставляти своихъ кандидатôвъ въ мѣстахъ, по селахъ и въ новôй загальной куріи. Богъ знає: чи буде якій хлѣбъ зъ той муки? Панъ Барвѣньскій (партія руско-католицка, призна зъ нѣзвыкъ) ще не оголосивъ свôй „центральный" комітетъ (себе вважає „центромъ" Руси), такъ само хлопска радикальна партія. — Скоро се стане ся, то Вамъ напишу.

Й. П.

ЩО ЧУВАТИ ВЪ СВѢТѢ?

Наша велика держава приготовляє ся до коронаціи(?) свого нового президента, котрый на 4. марця выжене Гровера зъ бѣлого дому и выпле его въ подорожь на около свѣта. Кажуть, що Cleveland объѣзджаючи свѣтъ, поступить и до Галичины и буде полювати на качки въ околици мѣсточка Бузька. Кажуть, що міністеръ австрійскій Бадені тамъ єго запросивъ, бо тамъ суть єго добра и найбôльше болота и багонъ.

— Въ Англіи тихо зъ двору, але въ хатѣ пильно мѣркують, чи пôслати султана турецкого на губы, чи запытати ся Россіи, що зъ нимъ зробити? Впрочѣмъ теперь зима, то страшно такого пецуха, якъ султанъ пускати въ лѣсы. Здає ся зачекають до весны.

— Въ Нѣмеччинѣ дотепный цѣсарь Вілюсь робить шопки, якъ звычайно. Захтѣло ся ему празновати 100 лѣтній именины небôщика свого дѣда и вже теперь немає цѣла Нѣмеччина що робити, якъ приготовьвати шопки на то свято. Бісмаркъ старый сидить въ своихъ лѣсахъ, якъ медвѣдь, тôлько часомъ лабою пацне міністрôвъ, а навѣть самого найяснѣйшого пана. Соціялісты кричать и организують ся дальше.

— Въ Россіи бѣда. Царь православный терпить на епилепсію, то значить на таку хоробу, що чоловѣкомъ несподѣвано кине на землю и товче. Мусѣли установити нову высоку раду, котра бы вмѣсто цара рядила.

— Въ Австріи рухъ, якъ на ярмарку въ Бердичевѣ. Жидки и панки зывають ся, якъ навжені, щобъ щось для себе вторговати. Звычайно выборы. На Руси, якъ звычайно безголове. Романчукъ и Дѣдицкій присягають ся, що спасуть Русь, якъ удасть ся имъ выбрати до рады державнои якого професора вôдъ гимназіи и старо-завѣтного старого дзекана. Барвѣнскій и Вахнянинъ за благословенiемъ кардинала и позволенемъ Баденского мусять поѣхати до Вѣдня зъ кôлькома пôвголовками, бо въ Вѣдни добре сидѣти, лѣпше якъ у Львовѣ студентамъ мудрощѣ свои диктовати, тай дурнѣ задачѣ поправляти. Радикалы собѣ вперлѣ ся бути послами, а голодный и обдертый хлопъ роззявивъ губу, зробивъ дурну мѣну и пытає ся: що тй паны вôдъ мене хотять?

— А на нашôй Руси Американской яка благодать? Ну якажь, якъ не руска? Отже дурна благодать. — Стрясъ ся себе Русинъ тробо болото старокраєве, позбувъ ся троха бѣды, утѣкъ вôдъ голодовои смерти, та теперь гризе ся, яку бы то бѣду собѣ на голову нанести. А понеже приятелѣ не спять, отже тыцнули нашому чоловѣкови пôдъ нôсъ православіе. На, маешь Русине гризи ся, бій ся, рѣжь ся, та самъ не знаєшъ за що и по що? Шкода часу дорогого, а прецѣ можь бы въ Америцѣ богато цѣкавого и пожиточного навчити ся.

НОВИНКИ.

— Въ 10 числѣ „Правосл. Амер. Вѣстника", котрый друкує ся „съ благословенія Преосвященного Николая, Епископа Алеутского и Аляскинскаго", помѣщена проповѣдь прот. А. Товта, котру говоривъ вôнъ въ Ольдфорджской церкви пôдчасъ „торжественного присоединенія Олдф. прихода со священникомъ къ Православной церкви". Якъ всегда такъ и теперь о. протоєрей не попустивъ ся свои мадярскои натуры*) и вôдъ престола въ церкви назвавъ унію глупою, Богопротивною, проклятою и т. п. Не знати, що подумає собѣ народъ о христіянскôмъ священнику, що вмѣсто учити любви братнои и згоды, пôсля приказу Христа, пробовалъ вôдъ престола ненависть и незгоду и то ще такими словами, котрымъ и не мѣсце въ церкви. Пôсля того всего, можна сподѣвати ся, що О. Товтъ буде недовго въ проповѣдяхъ своихъ „басувати" до Krista, Panny Maryi i vs'eckych sviatych, за тое, що „глупу" и „прокляту" унію тримають єще на тôмъ свѣтѣ, а потôмъ дасть все тое выдукувати въ „Прав. Ам. Вѣстнику", также за благословенiемъ Еп. Николая. — Скажѣть добрій люде, чому православній що тримають „твердшу" вôдъ насъ вѣру, въ посмертнôй вѣсти умѣщенôй въ 10. ч. „Прав. Ам. Вѣстника" выдрукували латиньскій, або якъ бы кажете „польскій" одноразменный хрестъ, а погордили нашимъ малорускимъ трираменнымъ хрестомъ?

— Ґабінетъ McKinley-а представляє ся такъ: Мініcтеръ справъ внутрѣшныхъ: John Sherman зъ Ohio; мінїстеръ фінансôвъ: Gage зъ Illinois; мінїстеръ вôйны: Aeger зъ Michigan; мінїстеръ фльоты: Long зъ Massachusets; мінїстеръ справъ внѣшнихъ: McKenna зъ California; мінїстеръ рôльництва: Wilson зъ Jowa; прокураторъ державы: John McCook; енеральный поштмайстеръ: M. A. Hanna зъ Ohio.

*) Звѣстна всѣмъ рѣчь, що мадяре клепуть, або якъ наши люде кажуть, грѣшать дуже. Але хто лѣпше грѣшить того уважають за лѣпшого хл-па и бôльше его почитають.

— Біль иммиґраційный має сими днями президентъ потвердити. Палата пословъ змѣнила ухвалу сенату що до языка, въ якôмъ мае приходячій до Америки вмѣти читати. Та точка въ білѣ звучить такъ: До Сполуч. Державъ можуть приходити тѣ всѣ, котрѣ умѣють читати и писати, въ якôмъ будь языцѣ.

Польскі баптисты.

Мѣжъ Поляками зазначивъ ся поважный рухъ на поли религійнôмъ. Побôчь независлыхъ католицкихъ костелôвъ, появляють ся спородично и громады протестанскі. Въ Buffalo громада польскихъ баптистôвъ числить кôлькадесять родинъ, а причерами ихъ суть I. Антошевскій, кс. Т. Якимовичь, бувшій римо-католицкій пробощъ въ Mt. Carmel, Pa. звѣсный зô скандального процесу. Въ Detroit ведучи польскі баптисты будовати свою церковь, тамъ єсть пробощомъ бувшій католицкій кс. I. Левандовскій. Въ Bay City, Mich. кс. B. C. Шендель. Въ Cleveland, Ohio кс. I. I. Дессупъ, а въ Pound, Wis. кс. E. Печке. — Якъ бачимо єсть вже 5 кôльоній польскихъ баптистôвъ. Органомъ ихъ єсть газетка „Źródło", котра выходить въ Buffalo, N. Y.

— Свого часу подали мы звѣстку за мадярскою газетою „Budapesti Hirlap", що О. А. Дзубай зъ Leisering, Pa., перейшовъ тайно на православіе. Ту саму вѣсть зъ „Bud. Hirlap", а также цѣлу статю передрукувавъ „Прав. Ам. Вѣстникъ" и не заперечивъ зовсѣмъ щобы то было неправдою. Такъ само самъ О. Дзубай въ листѣ умѣщенôмъ въ 4 ч. „Амер. Р. Вѣстника", нѣбы въ пôдповѣдь „Свободѣ" не заперечивъ свого переходу на православіе. Въ виду того повинно братство священникôвъ нашихъ им. св. Андрея, зажадати вôдъ него поясненя цѣлои справы и оголосити тое публично, а если и священники того не зроблять, тогды нехай зажадають поясненя делегаты гр. католическихъ братствъ на маючій невдовзѣ вôдбутись конвенціи „Соединенія" тымъ больше що О. Дзубай єсть найвысшимъ урядникомъ тогожь „Соединенія". Кождому вôльно поступати якъ хоче, але нехай поступає отверто, чесно. Сподѣємось що єсли не у священникôвъ, то у народа знайдесь на тôлько чести, щобы вывести сю справу на чисту воду. — Гавканя „Амер. Р. Вѣстника" на насъ, а въ „оборонѣ о. Дзубая не поможе тутъ нѣчого, понеже о. Дзубай „имѣєть возрастъ и самъ о себѣ да глаголетъ"...

— Панѣ президентова, жена McKinley-a заборонила подавати горячѣ напитки пôдчасъ торжества, вступленя на тронъ вашинґтонського єи чоловѣка. Кôлько то стратять броварники и всякій другій пинкарѣ?

— Славный мадярскій маляръ Мункачи дôставъ помѣшане змыслôвъ.

Вѣсти єпархіяльні.

Гр. кат. конзисторія въ Америцѣ позволила на слѣдуючій замѣны парохій. — О. Августинъ Лавришинъ зъ Mahanoy City, Pa. замѣнявъ ся зъ парохією О. Стецовичь въ Braddok, Pa. О. Волошинъ зъ Yonkers, N. Y. замѣнявъ ся зъ парохією въ Mahanoy City, Pa., а на его мѣсце пôшовъ О. Стецовичъ.

— Властиво такъ єсть: О. Ав. Лавришинъ зъ Mahonoy City, Pa. пôшовъ до Braddok, О. Стецовичъ зъ Braddok осѣвъ въ Yonkers, N. Y., а О. Волошинъ зъ Yonkers перенѣсъ ся до Mahanoy City, Pa.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

RA 16

ДЕНЬ РОБОЧІЙ.

(Конець.)

Першимъ чоловѣкомъ, котрый важивъ ся зменшити часъ працѣ своимъ робôтникамъ, бувъ Робертъ Овенъ. На початку сего вѣку знизивъ часъ працѣ въ своѣй фабрицѣ на 10½ год. зъ найлѣпшимъ успѣхомъ. — Рухъ робôтничій, котрый змагавъ ся стало вôдъ 1820 р. зъ великою силою, зъорганізовавъ ся въ р. 1835 въ партію Чартистôвъ, вымушувавъ на англійскихъ пануючихъ клясахъ що разъ бôльшй уступки, взявши собѣ за цѣль загальне право выборче и 10 годинный день робочій.

Борба почалась на добре. Зъ одной стороны фабриканты и ихъ правники, зъ другой робôтники зъ инспекторами фабричными (найбôльше заслуживъ ся для справы дня робочого якъ и для робôтничой взагалѣ Льонардъ Горнеръ). Одни и другй доказували, склпкували вѣча, писалѣ въ газетахъ, говорили въ парламентѣ, а то й добре посварили ся, и ажь 1878 р. урадили уставу, котра хоть не є знаменита, та завсѣгды дає полекши робôтничой англійской людности. Именно выключає дѣти до 10 лѣтъ вôдъ промысловой працѣ, хлопцямъ и дѣвчатамъ вôдъ 14—18 лѣтъ, а также и старшимъ женщинамъ позволяє працювати 60 годинъ на тыждень, а 10—14 лѣтнымъ лишь половину того часу. Мущинъ ся устава инґноруе.

Наслѣдки заведеня „нормального дня робочого“ оказались дуже добрыми. Уратовано черезъ то дѣйсне клясу робôтничу въ Англіи вôдъ заглады, а промыслъ англійскій вôдъ лихоты. „Нормальный день робочій“ не тôлько не пôдкопавъ промыслу, а еще причинивъ ся до такого его розцвѣту, якого ще цивілізованый свѣтъ не видѣвъ. Самй фабриканты, котрй такъ перше горлали, замовчали переконавши ся наглядно на своѣй кишени, що розвôй промыслу зовсѣмъ не опинивъ ся.

За примѣромъ Англіи пôйшли и другй державы, якъ швайцарска (охороняє и мущинъ; тамъ 11 годинъ працѣ). нѣмецка, австрійска (устава о дни робочômъ въ тôй державѣ лиха), Сполученй Державы (Maine, New Hamshire, Vermont, Masschusets, Rhode-Island, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylwania, Maryland, Ohio), и Австралія. Въ Америцѣ входить 8 годинный часъ працѣ въ житє, хотя не силою уставы. А въ англійскихъ копальняхъ 8 годинный часъ встановленый радою державною вôдъ 1894 р.

Скрôзь по мѣстахъ, де стоять великй фабрики лучаε 8 годинъ працѣ и скрôзь рвно, чи скорше чи пôзнѣйше, мусить бути признаный кій часъ за „нормальный“. Вôдъ напруженя силъ робочихъ організацій залежить та справа найбôльше, якъ и много иншихъ справъ, надъ котрыми спорять фабриканты и робôтники. И одни и другй хотять повести спôльни, чи дотыкаючй одныхъ и другихъ справы, по своѣй мысли. Хто поборе, покаже будучнôсть! Если бы, не дай Боже, заволодѣли одни фабриканты, такъ тогдѣ почала бы ся неволя така тяжка, що вôдъ неи не лехко було бы увôльнитись. Томужь братя робôтники, пильнуйте своихъ справъ, та не дайте ся живцемъ въ неволю!

П. Т.

ВСЯЧИНА

— Коли-ще передъ 10 роками головнымъ мѣстомъ портотымъ Европы бувъ Ліверпуль, нынѣ занявъ се мѣсце Гамбургъ. — Пôсля статистичныхъ даныхъ въ роцѣ 1885 перевезено черезъ Ліверпуль 4,278,881 тонъ, черезъ Гамбургъ 3,604,312, черезъ Антверпенъ 3,422,172 черезъ Ротердамъ 2,120,347 а черезъ Бременъ 1,289,399 тонъ. По 10. лѣтахъ Гамбургъ занявъ перше мѣсце, бо въ роцѣ 1895 перевезено черезъ него 6,256,000 тонъ а черезъ Ліверпулъ лишь 5,965,959.

— Наймякша тканина, яка коли була выроблена, находить ся теперь въ берлинскôмъ народнôмъ музею. Есть такъ мягонька, що ушита зъ неи сорочка вмѣстить ся въ лупину орѣхову. Тканину ту выроблено зъ волокна листя ананасового.

— Одна Голяндчанка есть найменшою жѣнкою на свѣтѣ. Мае теперь 18 лѣтъ а есть 52½ цм. высока, важить 5½ кільогр.

— Оденъ французкій ученый робивъ досвѣдченя надъ вѣкомъ звѣрятъ и поставивъ тезу, що медвѣдь и вовкъ жіють лишь 20 л., лисъ 10—14 лѣтъ. Левъ належить до довгожіючихъ звѣрятъ, бо въ льондинскôмъ звѣринци бувъ оденъ левъ 60 лѣтъ старый. Заяць жіе найбôльше 8 лѣтъ, а слонь 400. Довгій вѣкъ слоня узасадняють тымъ, що Александеръ Великій, король македонскій, выпустивъбувъ одного слоня, за его заслуги въ вôйнахъ на волю, и 350 лѣтъ потôмъ знайдено того самого слоня въ пралѣсахъ индійскихъ. Китъ або велорыбъ жіе 1000 лѣтъ. Коза не жіе довше якъ 15 лѣтъ, вôлъ лишь до 35 року. Песъ надъ 20 лѣтъ есть рѣдкій. Кôнь также досягне вѣку 35 рôчного, оселъ ще довшого. Въ Вѣдни мали недавно орла 103 лѣтъ старого. Воробець може дожити 25 лѣтъ.

— Глубины моря нѣхто ще докладно не змѣривъ. Въ однôмъ мѣсци есть оно за плытке, въ другôмъ за глубоке. Глубину моря доси вымѣрили на 23,250 до 27,000 стôпъ.

— Хто хоче выгубити какрочѣ (cockroaches) въ своимъ домѣ, нехай собѣ купить въ drug-store-ѣ спорошкованого бориксу (powdered borad) и посыпле нимъ мѣсця, где тй сотворѣня люблять найбôльше пробувати, а они внетъ вынесуть ся.

Въ редакціи „Свободы“ можуть достати Вєч. ОО. Духовнй по 1 цнт. за еґземпляръ:

1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

Молись, трудись, учись, до „СОЮЗА“ запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, „СВОБОДУ“ читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому“, ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . . Буде зъ васъ.